

รูปแบบอิทธิพลเชิงสาเหตุของการแสวงหาความรู้ภายนอกและคุณลักษณะการเป็น
ผู้ประกอบการต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม
ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

Causal Model of External Knowledge Search and Entrepreneurial
Orientation on Small and Medium Enterprise Performance in the 3
Southern Border Provinces

มีเดียณ จูมะ*วงศ์ธีรา สุวรรณิน*วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย**

Meedian Chumat* Wongtheera Suvannin* Wisit Rittiboonchai)**

มหาวิทยาลัยรามคำแหง*มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**

Ramkhamhaeng University* Nakhon Pathom Rajabhat University**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับของการแสวงหาความรู้ภายนอก
ความสามารถในการดูดซับ คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ กลยุทธ์การแข่งขัน และผลการ
ดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) เพื่อ
ศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรต่าง ๆ (3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและความ
กลมกลืนของตัวแบบอิทธิพลเชิงสาเหตุของของตัวแปรต่าง ๆ (4) เพื่อยืนยันและตรวจสอบตัวแบบ
อิทธิพลเชิงสาเหตุของการแสวงหาความรู้ภายนอกและคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการต่อผลการ
ดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยเครื่องมือ
เชิงคุณภาพ

วิธีการวิจัยใช้รูปแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากร
ของงานวิจัยนี้คือ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้
ข้อมูลจากกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้วิจัยทำการคัดเลือกเฉพาะผู้ประกอบการที่จดทะเบียนเป็นบริษัท
และห้างหุ้นส่วนจำกัดเท่านั้น ซึ่งจะได้จำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด 331 ราย โดยผู้ตอบแบบสอบถาม
บริษัทละ 2 คน เท่ากับ 662 คน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นเจ้าของกิจการ ผู้บริหาร หรือผู้ที่มี
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นในการวิจัยครั้งนี้ จากการส่งแบบสอบถามผู้วิจัยได้รับแบบสอบถาม
กลับคืนมา 476 ชุด คิดเป็นร้อยละ 72 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการ
โครงสร้าง (structural equation model) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
และโปรแกรม LISREL ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษาระดับของตัวแปรในการวิจัยพบว่า การแสวงหาความรู้ภายนอกอยู่ในระดับมาก
ความสามารถในการดูดซับอยู่ในระดับมาก คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก กลยุทธ์
การแข่งขันอยู่ในระดับปานกลาง และผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อตรวจสอบอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ มีผลดังนี้ (1) การแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) (2) การแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) ผ่านความสามารถในการดูดซับ (AC) ซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลาง (mediator) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (3) ความสามารถในการดูดซับ (AC) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (4) การแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (5) คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) (6) คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) ผ่านกลยุทธ์การแข่งขัน (CS) ซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลาง (mediator) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (7) กลยุทธ์การแข่งขัน (CS) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : การแสวงหาความรู้ภายนอก, คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ, ผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstract

The objectives of this study were to (1) study the level of external knowledge search, absorptive capacity, entrepreneurship orientation, competitive strategy, small and medium enterprise performance in the 3 southern provinces. (2) Study the direct and indirect causal influence of variables. (3) Check the consistency of the causal influence model of variables. (4) Confirm and verify with qualitative data of the causal influence of model of external knowledge search, absorptive capacity, entrepreneurship orientation, competitive strategy, small and medium enterprise performance in the 3 southern provinces.

The research methodology used a combination of quantitative and qualitative research. The population of this research was small and medium sized businesses in the 3 southern border provinces by using data from the Ministry of Industry. The researcher selected only the companies registered as companies and limited partnership, which will get a total of 331 entrepreneurs, with 2 respondents per company equal to 662 people. The respondents are business owners, executives, or people who have knowledge and understanding about the issues in this research. After sending the questionnaires, the researchers received 476 sets of questionnaires. The researcher used the structural equation model and analyzed with Statistical Software Package and LISREL program.

The results of the research showed that the level of variables are as following: the external knowledge search was at high level. The adsorptive capacity was at high

level. The entrepreneurial orientation was at high level. The competitive strategy was at medium level and the entrepreneurial performance was at medium level.

The hypothesis testing to examine the direct and indirect influences of the important factors that have an influence on the entrepreneurial performance are as follows: (1) The external knowledge search (EK) did not influence the entrepreneurial performance. (2) The external knowledge search influences the entrepreneurial performance pass the absorptive capacity which is a significant variable in the middle (mediator) at the level of 0.01 (3) Absorption capacity influences the entrepreneurial performance significantly at the level of 0.01 (4) The external knowledge search has a significant influence on entrepreneurial orientation at the level of 0.01 (5) entrepreneurial orientation did not influence the entrepreneurial performance (6) entrepreneurial orientation influence the entrepreneurial performance through the competitive strategy, which is a significant variable (mediator) at the level of 0.01 (7) The competitive strategy has influence on entrepreneurial performance significantly at the level of 0.01.

Keywords : External Knowledge Search, Entrepreneurial Orientation, Small and Medium Enterprise Performance

บทนำ

จากรายงานขององค์กร Global Entrepreneurship Monitor ปี 2017-2018 พบว่าผู้ประกอบการในประเทศไทยขาดความรู้พื้นฐาน (lack of basic knowledge) ในการเป็นผู้ประกอบการ ขาดความรู้ในการบริหารธุรกิจ ขาดความรู้ในการทำตลาดต่างประเทศ รวมถึงขาดความสามารถในการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการค้าของโลก นอกจากนี้ผู้ประกอบการไม่จริงจังและมีความมุ่งมั่นเพียงพอในการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบการหลายรายขาดทักษะคิดเชิงบวก หรือมีมุมมองใหม่ ๆ ใช้วิธีการบริหารแบบเก่าที่ต้องการทำทุกอย่างคนเดียว (one-man show style) หรือรูปแบบการบริหารจัดการแบบรวมศูนย์ (bureaucratic management styles) ซึ่งระบบแบบเก่ามีความล้าหลัง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการไทยต้องมีการปรับตัว โดยรัฐบาลควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงความรู้และทักษะใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้น ควรมีการอบรมผู้ประกอบการในการขยายตลาดให้สู่อาเซียนมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสินค้าและบริการ กระตุ้นผู้ประกอบการให้ย้ายไปสู่ธุรกิจใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพในอนาคต จัดเตรียมพื้นที่ให้ผู้ประกอบการมีการแลกเปลี่ยนความรู้ หรือทรัพยากรระหว่างกัน ส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกัน สร้างเครือข่ายกับผู้มีส่วนได้เสียหรือภาคธุรกิจด้วยกัน ด้วยมาตรการเหล่านี้นจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยดีขึ้นในอนาคต (Global Entrepreneurship Monitor, 2018)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การแสวงหาความรู้ภายนอก (external knowledge search) ส่งผลต่อผลการดำเนินงานผ่านความสามารถในการดูดซับ (absorptive capacity)

(Ferreras-Mendez, Fernandez-Mesa, & Alegre, 2016) นักวิชาการเหล่านั้นให้เหตุผลว่า การที่ผู้ประกอบการมีการแสวงหาความรู้ภายนอกที่อยู่นอกเหนือจากขอบเขตของตนเอง จะทำให้ผู้ประกอบการเหล่านั้นมีความสามารถในการดูดซับเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่สนับสนุนแนวคิดที่ว่าความสามารถในการดูดซับเป็นตัวแปรคั่นกลาง (mediator) ของความสัมพันธ์ระหว่างการแสวงหาความรู้ภายนอกกับผลการดำเนินงาน อีกทั้งความสามารถในการดูดซับเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความสามารถในการแสวงหา ใช้ประโยชน์จากแหล่งความรู้ภายนอกได้ดีขึ้น และช่วยลดอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการแสวงหาความรู้ภายนอก โดยความสามารถในการดูดซับมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ การแสวงหา การดูดซึม การแปรสภาพ และการใช้ประโยชน์ (Zahra & George, 2002)

งานวิจัยส่วนใหญ่ระบุว่าคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน (Edmond & Wiklund, 2010) อย่างไรก็ตามก็มีงานวิจัยที่อธิบายว่า คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการส่งผลต่อผลการดำเนินงานผ่านกลยุทธ์การแข่งขัน (Wales, Gupta, & Mousa, 2013) ซึ่ง Porter's (1980) กล่าวว่า กลยุทธ์การแข่งขัน (competitive strategy) คือ การวางตำแหน่งทางการตลาดที่สามารถทำให้ผู้ประกอบการมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น และการที่ผู้ประกอบการสามารถดำเนินกิจการอย่างมีประสิทธิภาพเหนือกว่าคู่แข่งเป็นระยะเวลายาวนานถือเป็นพื้นฐานของความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งกลยุทธ์ในการแข่งขัน Porter ได้กล่าวไว้ประกอบด้วย 3 อย่าง (1) กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างของสินค้าหรือบริการ (differentiation) คือ การที่ผู้ประกอบการนำเสนอสินค้าชนิดเดียวกันแก่ลูกค้า แต่สามารถสร้างความแตกต่างให้เกิดขึ้นในสินค้านั้น เช่น การดัดแปลงสินค้า การเพิ่มส่วนประกอบอื่น ๆ หรือการลดองค์ประกอบบางอย่างจะทำให้สินค้ามีความโดดเด่นและมีความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งวิธีการนี้จะส่งผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มในสินค้า (2) กลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน (cost leadership) คือ การที่ผู้ประกอบการสามารถผลิตสินค้าหรือบริการด้วยต้นทุนเฉลี่ยต่ำกว่าคู่แข่ง ผู้ประกอบการอาจค้นพบวิธีการใหม่ ๆ ทำให้เกิดการประหยัดในต้นทุน หรือผู้ประกอบการสามารถจัดหาวัตถุดิบในแหล่งวัตถุดิบที่คู่แข่งรายอื่นไม่สามารถเข้าถึงได้ จากวิธีการนี้ทำให้ผู้ประกอบการสามารถจัดหาวัตถุดิบในราคาที่ต่ำกว่าคู่แข่ง และจะทำให้ต้นทุนโดยรวมในการผลิตสินค้าหรือบริการต่ำกว่าคู่แข่ง (3) กลยุทธ์การเจาะจงลูกค้า (focus group) เป็นกลยุทธ์ที่ผู้ประกอบการรู้จักกลุ่มลูกค้าเป็นอย่างดี มีความเข้าใจถึงสภาพ และความต้องการที่แตกต่างของลูกค้ากลุ่มนี้กับลูกค้ากลุ่มอื่น ลูกค้ากลุ่มนี้อาจจะมีไม่มาก แต่อาจจะเป็นลูกค้าที่มีศักยภาพสูง ซึ่งกลยุทธ์นี้เหมาะสมกับสภาพของลูกค้าในปัจจุบันที่ลูกค้ามีความหลากหลาย และลูกค้าสามารถเลือกสินค้าได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง โดยทั้งคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ และกลยุทธ์การแข่งขันไม่สามารถอธิบายผลการดำเนินงานได้ดีถ้าวิเคราะห์แยกกัน (Eggers, Hansen, & Davis, 2011)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา มีนักวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการที่ต่างกัน ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจในประเด็นการแสวงหาความรู้ภายนอก (external knowledge search) ที่เป็นตัวแปรหลักที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (entrepreneurial performance) อีกทั้งการแสวงหาความรู้ภายนอกยังส่งผลต่อผลการดำเนินงานผ่านความสามารถในการดูดซับ (absorptive capacity) ซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลาง (mediator) นอกจากนี้การแสวงหาความรู้ภายนอกยังมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial orientation) ซึ่งคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน และส่งผลทางอ้อมผ่านกลยุทธ์การแข่งขัน (competitive strategy)

พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นพื้นที่ที่มีจุดแข็งทางเศรษฐกิจหลายด้าน เช่น (1) เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรสำคัญคือ เป็นแหล่งเพาะปลูกและผลิตยางพาราที่สำคัญของประเทศ (2) เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตสินค้าฮาลาลเพื่อส่งออกไปยังกลุ่มประเทศมุสลิมที่มีประชากรกว่า 1,800 ล้านคนทั่วโลก (3) ถ้านับรวม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีด้านชายแดน 9 ด้าน ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นจุดเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ IMT-GT และสิงคโปร์ (กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2562) อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้ประกอบการประสบปัญหาหลายด้าน (1) ผู้ประกอบการไม่มีความรู้ด้านการตลาด การผลิตสินค้า การเข้าถึงแหล่งเงินทุน หรือความรู้เรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ (ธีรวิทย์ เทียรฆโรจน์, 2557) (2) ประสิทธิภาพหลายรายไม่มีความจริงจัง กระตือรือร้น และไม่กล้าเสี่ยงเท่าที่ควร (สุไลมาน ขาเริ่มดาเบะ และคณะ, 2561) (3) การวางกลยุทธ์ จากสถานการณ์ความไม่สงบส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจท่องเที่ยว และธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวน้อยลง ยอดการจองห้องพัก รวมทั้งการลงทุนสร้างรีสอร์ท หรือโรงแรมมีน้อยลง ผู้ประกอบการหลายรายไม่สามารถปรับกลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้ธุรกิจทำได้แค่ประคองตัวเท่านั้น (อภินันท์ ลีนาชัย และณัฏฐ์ กุสิษฐ์, 2556)

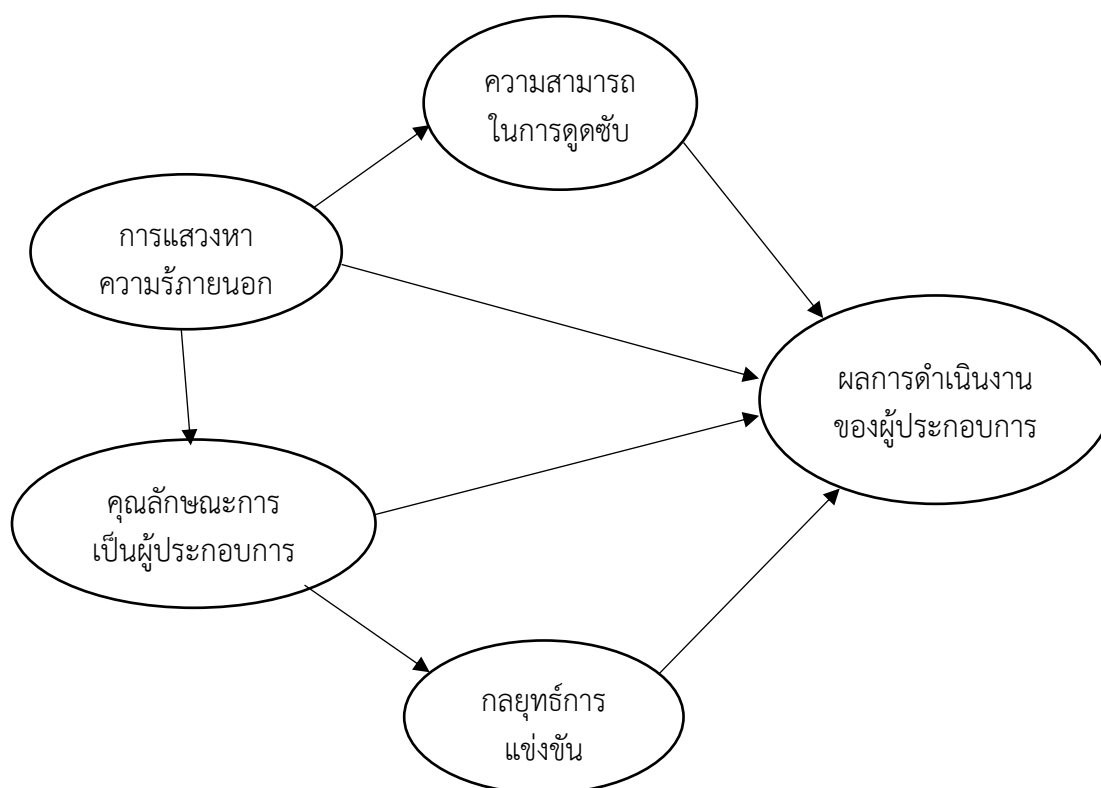
จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น การแสวงหาความรู้ภายนอก และความสามารถในการดูดซับความรู้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งคุณลักษณะของผู้ประกอบการ และกลยุทธ์การแข่งขันก็เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันให้ผู้ประกอบการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่อง “รูปแบบอิทธิพลเชิงสาเหตุของการแสวงหาความรู้ภายนอกและคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อให้ผู้ประกอบการในพื้นที่สามารถนำผลการวิจัยไปศึกษาและประยุกต์ใช้ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจอยากทำธุรกิจ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลในการทำความเข้าใจบริบท ปัญหาและความต้องการ ซึ่งจะสามารถกำหนดนโยบายได้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับของการแสวงหาความรู้ภายนอก ความสามารถในการดูดซับ คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ กลยุทธ์การแข่งขัน และผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรต่าง ๆ (3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแบบอิทธิพลเชิงสาเหตุของของตัวแปรต่าง ๆ (4) เพื่อยืนยันและตรวจสอบตัวแบบอิทธิพลเชิงสาเหตุของการแสวงหาความรู้ภายนอกและคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยเครื่องมือเชิงคุณภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยสามารถสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในและต่างประเทศผู้วิจัยสามารถสร้างสมมติฐานการวิจัยดังนี้
สมมติฐานที่ 1 การแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP)

สมมติฐานที่ 2 การแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) ผ่านความสามารถในการดูดซับ (AC) ซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลาง (mediator)

สมมติฐานที่ 3 ความสามารถในการดูดซับ (AC) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP)

สมมติฐานที่ 4 การแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO)

สมมติฐานที่ 5 คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP)

สมมติฐานที่ 6 คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) ผ่านกลยุทธ์การแข่งขัน (CS) ซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลาง (mediator)

สมมติฐานที่ 7 กลยุทธ์การแข่งขัน (CS) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) โดยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยเริ่มจากการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปริมาณด้วยเทคนิควิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) หลังจากนั้นก็ทำการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ประกอบการจังหวัดละ 2 ราย เพื่อนำข้อมูลมาเขียนอภิปรายในบทที่ 5 ต่อไปนี้จะเป็นขั้นตอนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรของงานวิจัยนี้คือ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ข้อมูลจากกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้วิจัยทำการคัดเลือกเฉพาะผู้ประกอบการที่จดทะเบียนเป็นบริษัท และห่างหุ้นส่วนจำกัดเท่านั้น ซึ่งจะได้จำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด 331 ราย โดยผู้ตอบแบบสอบถามบริษัทละ 2 คน เท่ากับ 662 คน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นเจ้าของกิจการ ผู้บริหาร หรือผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นในการวิจัยครั้งนี้ จากการส่งแบบสอบถามผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 476 ชุด ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และโปรแกรม LISREL

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยมูลค่าสินทรัพย์ของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีมูลค่าสินทรัพย์ 5 ล้านบาทหรือน้อยกว่า คิดเป็นร้อยละ 43.90 การจ้างงานส่วนใหญ่มีจำนวน 1-50 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 ระยะเวลาในการดำเนินงานส่วนใหญ่มีระยะเวลา 21 ปีหรือมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 56.50 ประเภทของกิจการส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 39.70 รองลงมาคือก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 19.70 ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ คิดเป็นร้อยละ 11.10 อาหารและเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 10.70 ยานยนต์และชิ้นส่วน คิดเป็นร้อยละ 7.10 ยางและผลิตภัณฑ์ยาง คิดเป็นร้อยละ 5.90 เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 3.80 สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คิดเป็นร้อยละ 1.50 แม่พิมพ์และสิ่งพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ส่วนระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 72.70

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยตัวแปรสังเกตของการแสวงหาความรู้ภายนอก ทั้ง 3 ด้าน พบว่า (1) การแสวงหาความรู้ภายนอกในวงกว้าง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.70 – 3.77 ถือว่าอยู่ในระดับมาก (2) การแสวงหาความรู้ภายนอกในเชิงลึก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.60 – 3.92 ถือว่าอยู่ในระดับมาก (3) นวัตกรรมแบบเปิด มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.23 – 3.32 อยู่ในระดับปานกลาง

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยตัวแปรสังเกตของความสามารถในการดูดซับ ทั้ง 4 ด้านได้แก่ (1) การสรรหา พบว่า มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.34 -3.54 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (2) การดูดซึม มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.79 -3.83 อยู่ในระดับมาก (3) การแปรสภาพ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 3.53 อยู่ในระดับมาก และ (4) การใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.43 – 3.52 อยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยตัวแปรสังเกตของคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ทั้ง 3 ด้านได้แก่ (1) การเผชิญกับความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.26 – 3.34 อยู่ในระดับปานกลาง (2) การทำงานเชิงรุก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.80 – 3.81 อยู่ในระดับมาก และ (3) การสร้างนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.52 – 3.63 อยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยตัวแปรสังเกตของกลยุทธ์การแข่งขัน ทั้ง 2 ด้านได้แก่ (1) กลยุทธ์ผู้นำต้นทุน มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.26 – 3.32 อยู่ระดับปานกลาง และกลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 อยู่ในระดับปานกลาง

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยตัวแปรสังเกตของผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ ทั้ง 2 ด้านได้แก่ (1) ผลการดำเนินงานในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.32 – 3.45 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (2) ผลการดำเนินงานด้านนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.33 – 3.38 อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของเครื่องมือวิจัย 30 ชุด มีค่าอยู่ระหว่าง .703 ถึง .908 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของเครื่องมือวิจัยทั้งฉบับมีค่าแอลฟา (alpha) เท่ากับ .939 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยที่สามารถยอมรับได้

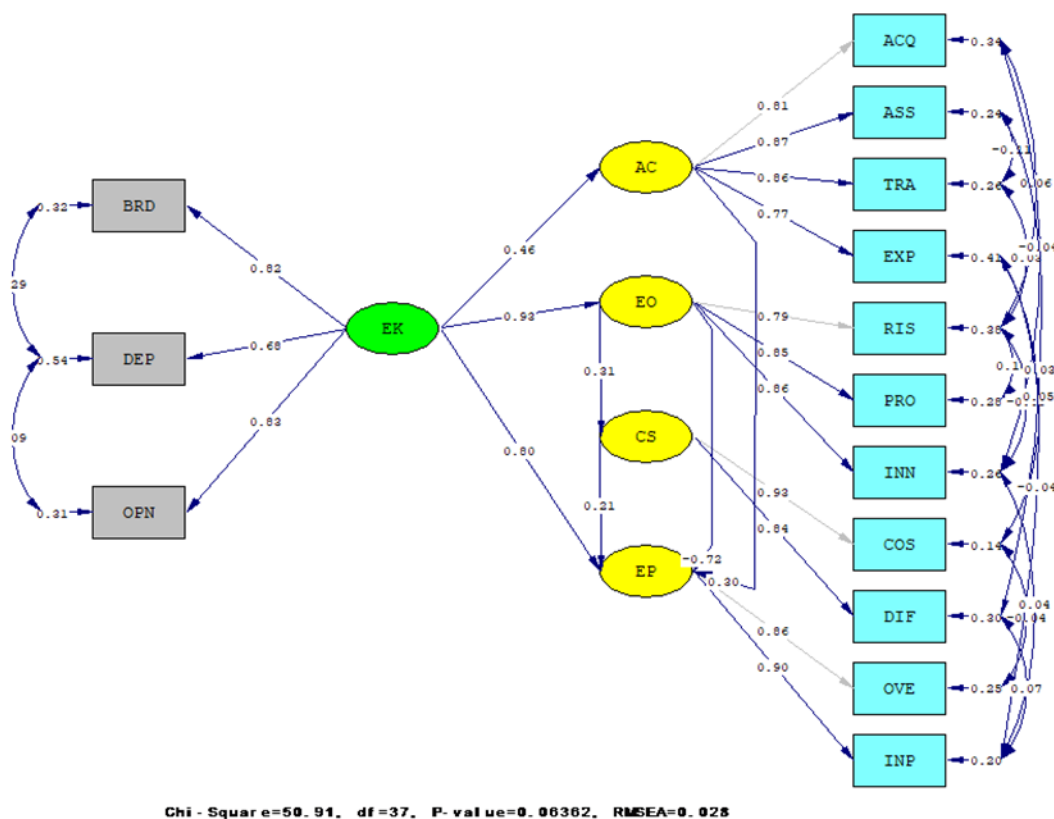
2. ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยว่ามีโครงสร้างตรงตามนิยามทางทฤษฎีหรือไม่ และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงอย่างไร

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดตัวแปรแฝงการแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) ความสามารถในการดูดซับ (AC) คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) กลยุทธ์การแข่งขัน (CS) และผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) ปรากฏว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์น้อยกว่า 2.00 ค่าความน่าจะเป็น (P) มากกว่า 0.05 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่าโดยประมาณ (RMSEA) น้อยกว่า 0.05 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (RMR) น้อยกว่า 0.05 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มากกว่า 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) มากกว่า 0.90 ดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มากกว่า 0.90 และค่าตัวอย่างวิกฤต (CN) มากกว่า 200 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (standardized factors loading) พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกค่า คือตัวแปรสังเกตทุกตัวต้องมีค่าองค์ประกอบตั้งแต่ 0.5 มีค่า (Average Variance Extracted--AVE) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และค่าความเที่ยงรวม (composite reliability--CR) มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ทำให้ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยมีความตรงเชิงโครงสร้างตามนิยามทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบอิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการทบทวนวรรณกรรม พบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) ความสามารถในการดูดซับ (AC) คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) และกลยุทธ์การแข่งขัน (CS) โดยผู้วิจัยมีการตรวจสอบอิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยดังกล่าว

ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบอิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้หลังจากการปรับรูปแบบทำให้โมเดลสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ค่าไคสแควร์ (chi-square) เท่ากับ 50.91 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 37 ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (relative chi-square) ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไคสแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.37 ซึ่งต่ำกว่า 2.00 ค่า P-value เท่ากับ 0.063 ซึ่งสูงกว่า 0.05 ไม่นัยสำคัญทางสถิติ ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่าโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.02 ต่ำกว่า 0.05 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (RMR) เท่ากับ 0.01 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 มากกว่า 0.90 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) = 0.96 มากกว่า 0.90 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.99 มากกว่า 0.90 และค่าตัวอย่งวิกฤต (CN) = 559.82 จากผลการวิเคราะห์แสดงว่า โมเดลสมการโครงสร้างที่ปรับแก้แล้วในภาพรวมสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลของตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างหลังการปรับ แสดงอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วน ซึ่งประกอบด้วย (1) เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายนอกกับตัวแปรแฝงภายนอก (LAMBDA-X) และ (2) เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายใน (LAMBDA-Y) (3) เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกกับตัวแปรแฝงภายใน (GAMMA) และ (4) เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายในกับตัวแปรแฝงภายใน (BETA)

1. ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายนอกกับตัวแปรแฝงภายนอก (LAMDA-X) พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่สามารถอธิบายองค์ประกอบตัวแปรแฝงการแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) คือ ด้านนวัตกรรมแบบเปิด (OPN) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.83 รองลงมาคือ ด้านการแสวงหาความรู้ภายนอกในวงกว้าง (BRE) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางคือ 0.82 และด้านการแสวงหาความรู้ภายนอกในเชิงลึก (DEP) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.68

2. ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายใน (LAMDA-Y) มีดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายในของความสามารถในการดูดซับ (AC) พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่สามารถอธิบายองค์ประกอบตัวแปรแฝงความสามารถในการดูดซับ (AC) คือ ด้านการดูดซับ (ASS) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.87 รองลงมาคือ ด้านการแปรสภาพความรู้ (TRA) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.86 ตามด้วยด้านการแสวงหา (ACQ) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.81 และด้านการใช้ประโยชน์จากความรู้ (EXP) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.77

ค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายในของคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่สามารถอธิบายองค์ประกอบตัวแปรแฝงคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) คือ ด้านนวัตกรรม (INN) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.86 รองลงมาคือ ด้านการทำงานเชิงรุก (PRO) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.85 และด้านการกล้าเสี่ยง (RIS)) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.79

ค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายในของกลยุทธ์การแข่งขัน (CS) พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่สามารถอธิบายองค์ประกอบตัวแปรแฝงกลยุทธ์การแข่งขัน (CS) คือ ด้านผู้นำต้นทุน (COS) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.93 และด้านกลยุทธ์การสร้างแตกต่าง (DIF) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.84

ค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายในของผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่สามารถอธิบายองค์ประกอบตัวแปรผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) คือ ผลการดำเนินงานด้านนวัตกรรม (INP) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.90 และด้านผลการดำเนินงานในภาพรวม (OVE) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.87

3. เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกกับตัวแปรแฝงภายใน (GAMMA)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรการแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) กับตัวแปรคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีค่ามากที่สุดเท่ากับ 0.93 รองลงมาคือ ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรการแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) กับผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) มีค่าเท่ากับ 0.80 และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรการแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) กับตัวแปรความสามารถในการดูดซับ (AC) มีค่าเท่ากับ 0.46

4. เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายในกับตัวแปรแฝงภายใน (BETA)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) กับตัวแปรกลยุทธ์การแข่งขัน (CS) มีค่าเท่ากับ 0.31 มีค่ามากที่สุด รองลงมาคือ ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรความสามารถในการดูดซับ (AC) กับตัวแปรผลการดำเนินงาน

ของผู้ประกอบการ (EP) มีค่ามากที่สุดเท่ากับ 0.30 และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรแปรกลยุทธการแข่งขัน (CS) กับตัวแปรผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) มีค่าเท่ากับ 0.21

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อตรวจสอบอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ มีผลดังนี้ (1) การแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) (2) การแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) ผ่านความสามารถในการดูดซับ (AC) ซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลาง (mediator) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (3) ความสามารถในการดูดซับ (AC) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (4) การแสวงหาความรู้ภายนอก (EK) มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (5) คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) (6) คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) ผ่านกลยุทธการแข่งขัน (CS) ซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลาง (mediator) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (7) กลยุทธการแข่งขัน (CS) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (EP) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1) ผลการศึกษาการแสวงหาความรู้ภายนอกมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่สนับสนุนสมมติฐาน จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า ผู้ประกอบการขนาดย่อมเห็นว่าการเข้าอบรมกับหน่วยงานราชการไม่มีประโยชน์มากนักเนื่องจากผู้ประกอบการขนาดย่อมผลิตสินค้าและบริการในจำนวนไม่มาก เน้นการขายให้กับกลุ่มลูกค้าที่อยู่ในจังหวัดเท่านั้น การพัฒนาสินค้าอาจต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก มีขั้นตอนหลายอย่าง และไม่รู้จักกลุ่มลูกค้า ดังนั้นผู้ประกอบการขนาดย่อมมองว่า การแสวงหาความรู้ภายนอกไม่มีความจำเป็นมากนัก เนื่องด้วยขนาดของกิจการที่เน้นกลุ่มลูกค้าภายในจังหวัดเท่านั้น

2) ผลการศึกษาการแสวงหาความรู้ภายนอกมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการผ่านความสามารถในการดูดซับซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลาง (mediator) พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยสอดคล้องกับ Ferreras-Méndez et al. (2015) และ Patterson and Ambrosini (2015) กล่าวคือ การแสวงหาความรู้ภายนอกมีความจำเป็นต่อผู้ประกอบการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการที่ได้รับประโยชน์จากการแสวงหาความรู้ภายนอกมีไม่กีราย ส่วนใหญ่คือผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ มีพนักงานจำนวนมาก มีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถที่จะเข้าร่วมอบรมและนำความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ได้จริง ๆ สำหรับผู้ประกอบการขนาดย่อม หรือผู้ประกอบการที่ไม่มีศักยภาพ การแสวงหาความรู้ภายนอกทั้งกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน อาจทำให้การบริหารหน้างานประสบปัญหา เพราะพนักงานมีจำนวนน้อย และไม่มีบุคลากรที่มีคุณภาพ การที่นำความรู้ภายนอกมาหลาย ๆ ครั้งก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้จริง ๆ เพราะศักยภาพในการเข้าใจเนื้อหา การซึมซับ หรือการประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดขึ้นจริงยาก

พอสมควร ดังนั้นการแสวงหาความรู้ภายนอกมีผลต่อผลการดำเนินงาน แต่ต้องขึ้นอยู่กับศักยภาพ หรือความสามารถในการซึบซับความรู้เหล่านั้น ซึ่งแต่ละบริษัทก็มีศักยภาพที่แตกต่างกัน

3) ผลการศึกษาความสามารถในการดูดซับมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยสอดคล้องกับ (Chen et al., 2011; Laursen & Salter, 2006) กล่าวคือ ความสามารถในการดูดซับมีผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ เพราะจะทำให้ศักยภาพในการแข่งขันดีขึ้น ผู้ประกอบการหลายรายได้เข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานภาครัฐได้สะท้อนว่า ความรู้ที่ได้มาจากการอบรมสามารถใช้ได้ 80% อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการจะเลือกเข้าอบรมในประเด็นที่สนใจ และตรงกับความต้องการเท่านั้น ถ้าเป็นประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องก็จะไม่เข้า ผู้ประกอบการที่เข้าอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลาง มีพนักงานที่มีศักยภาพสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้แก่เพื่อนร่วมงาน รวมทั้งสามารถแปรสภาพ ประยุกต์ ดัดแปลงความรู้ให้เข้ากับบริบทของบริษัท อีกทั้งสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การแสวงหาความรู้ภายนอกมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยสอดคล้องกับ Trott and Hartmann (2009) และ Monteiro, Mol & Birkinshaw (2017) กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่ชอบการแสวงหาความรู้ภายนอกตลอดเวลา จะมีแนวโน้มที่มีพฤติกรรมที่การกล้าเสี่ยง การทำงานเชิงรุก และการสร้างนวัตกรรม หลายบริษัทพยายามพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมให้เกิดขึ้น ซึ่งบริษัทเหล่านั้นเป็นบริษัทที่มีการแสวงหาความรู้ภายนอกตลอดเวลา มีการเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง มีการทำงานวิจัยกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ บางครั้งมีการว่าจ้างให้มหาวิทยาลัยทำการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนั้นจะเห็นว่าการแสวงหาความรู้ภายนอกส่งผลให้ผู้ประกอบการสามารถสร้างนวัตกรรมได้ (innovation) ยังทำให้ผู้ประกอบการมีพฤติกรรมกล้าเสี่ยงมากขึ้น (risk taking)

5) คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่สนับสนุนสมมติฐาน ผลการวิจัยเชิงคุณภาพสะท้อนว่า ในสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้กระทบต่อการดำเนินงานของผู้ประกอบการเป็นอย่างมาก ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีความกล้าเสี่ยงที่จะลงทุน หรือนำเสนอสินค้าใหม่ ๆ เนื่องจากกำลังซื้อของลูกค้ามีจำนวนน้อย การลงทุนจากภาครัฐบาลก็มีจำนวนน้อยด้วยเช่นกัน การท่องเที่ยวชบเซาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ ดังนั้นการกล้าเสี่ยง การทำงานเชิงรุก หรือการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในพื้นที่ยังมีน้อยถ้าเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ

6) คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการผ่านกลยุทธการแข่งขันซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลาง พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยสอดคล้องกับ Zahra and Gravis (2000) กล่าวคือ สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ สภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศและต่างประเทศที่ไม่แน่นอน คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการทั้งการกล้าเสี่ยง และการทำงานเชิงรุกอาจมีความเสี่ยงต่อผลการดำเนินงาน ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีกลยุทธ์การแข่งขันด้วย ผู้ประกอบการหลายรายมีการเสี่ยง มีการทำงานเชิงรุก ทั้งการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ หรือการผลิตสินค้าและบริการใหม่อยู่ตลอดเวลา วิธีการนี้ถือเป็นวิธีการที่ดีเพื่อที่จะสร้างผลตอบแทนให้มากขึ้น อย่างไรก็ตามการที่มีคู่แข่งทั้งในพื้นที่ นอกพื้นที่ รวมทั้งจากต่างประเทศเข้ามาตั้งโรงงาน ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถใช้วิธีการแบบเดิมได้อีกต่อไป ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมจำเป็นต้องวางกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับศักยภาพและ

ความสามารถของตนเอง โดยจะใช้กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างของสินค้า (differentiation strategy) และกลยุทธ์การเจาะจงลูกค้าเฉพาะกลุ่ม (focus strategy) เพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบรายใหญ่ได้

7) กลยุทธ์การแข่งขันมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยสอดคล้องกับ Porter (1980) และ Linton and Kask (2017) กลยุทธ์การแข่งขันถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการสามารถอยู่รอดได้ในสถานการณ์ความไม่สงบ ซึ่งกลยุทธ์ที่พบคือ กลยุทธ์การสร้าง ความแตกต่าง และกลยุทธ์การเจาะจงลูกค้าเฉพาะกลุ่ม ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมี ต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการที่สูงกว่าผู้ประกอบการรายใหญ่ และมีส่วนแบ่งตลาดที่น้อยกว่า อีกทั้งผู้ประกอบการในพื้นที่ยังต้องเผชิญกับบริษัทขนาดใหญ่จากประเทศจีนที่มาตั้งโรงงานในพื้นที่ ทำให้กระทบต่อผลการดำเนินงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวางกลยุทธ์ที่เหมาะสม สามารถแข่งขันและอยู่รอดได้ในสภาวะปัจจุบัน โดยกลยุทธ์ที่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมใช้คือ กลยุทธ์การสร้าง ความแตกต่างของสินค้า (differentiation) ผู้ประกอบการหลายราย เน้นการสร้างสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร พัฒนาคุณภาพให้ดี พัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สวยงาม รวมทั้งมีบริการที่ดีกว่า และใช้เครือข่ายความใกล้ชิดในการรักษาลูกค้าไว้ อีกทั้งยังใช้กลยุทธ์การเจาะจงลูกค้าเฉพาะกลุ่ม (focus strategy) อย่างเช่น การเน้นกลุ่มลูกค้าระดับบนที่ต้องการสินค้าที่มีคุณภาพ หรือเลือกเฉพาะลูกค้าระดับล่างในกรณีของบริษัทรับเหมาก่อสร้าง อีกทั้งหลายบริษัทมีการโยกย้ายตลาดจากที่เน้นการส่งออกไปตลาดจีนย้ายไปเจาะตลาดอินเดีย อาหรับ และแอฟริกาเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาครั้งต่อไปควรใช้ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัจจัยการสร้างเครือข่าย การเป็นพันธมิตรทางการค้า แนวคิดการปรับตัว แนวคิดวัฒนธรรมประจำชาติ หรือปัจจัยด้านการตลาดเข้าร่วมด้วย เพราะเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2) ควรมีการใช้รูปแบบการศึกษานี้ไปศึกษากับอุตสาหกรรมเฉพาะกลุ่ม เช่น อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมยางพารา หรืออุตสาหกรรมเกษตร หรืออุตสาหกรรมรับเหมาก่อสร้าง เนื่องจากแต่ละอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกัน ทำให้ได้ผลการวิจัยที่ชัดเจนในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ผู้ประกอบการในพื้นที่ หรือหน่วยงานภาครัฐนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้

บรรณานุกรม

- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน. (2561). **ศักยภาพทางเศรษฐกิจของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้**. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.osmsouth-border.go.th/frontpage>
- ธีรวิทย์ เทียรธโรจน์. (2557). **การวิเคราะห์การดำเนินงานธุรกิจด้านฮาลาลใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาเศรษฐศาสตร์.
- สุไลมาน ขาเริ่มดาเบะ และคณะ (2561). **โครงการการศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเลื้อโต๊ปเพื่อส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย กรณีศึกษาตลาดมรักัสยะลา**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- อภินันท์ ลิ้นาชัย และณัฏฐ์ กุลิสร. (เมษายน-กันยายน 2556). **ปัจจัยและผลกระทบของเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กในอำเภอเมือง จังหวัดยะลา**. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2. หน้า 18-40.
- Chen, J., Chen, Y., & Vanhaverbeke, W. (2011). The influence of scope, depth, and orientation of external technology sources on the innovative performance of Chinese firms. *Technovation*, 31, 362-373.
- Edmond, V., & Wiklund, J. (2010). The historic roots of entrepreneurial orientation research. *Hist. found. Entrepres*, 142-160.
- Eggers, F., Hansen, D. J., & Davis, A. E. (2011). Examining the relationship between Customer and entrepreneurial orientation on nascent firms' marketing strategy. *The International Entrepreneurship and Management Journal*, 8, 203-222.
- Ferreras-Mendez, J. L., Fernandez-Mesa, A., & Alegre, J. (2016). The relationship between knowledge search strategies and absorptive capacity: A deeper look. *Technovation*, 54, 48-61.
- Ferreras-Mendez, J. L., Newell, S., Fernandez-Mesa, A., & Alegre, J. (2015). Depth and breadth of external knowledge search and performance: The mediating role of absorptive capacity. *Industrial Marketing Management*, 47, 86-97.
- GEM Thailand Report, (2018). **The Global Entrepreneurship Monitor**. Retrieved 8 December 2018.
- Laursen, K., & Salter, A. (2006). Open for innovation: The role of openness in explaining innovation performance among UK manufacturing firms. *Strategic Management Journal*, 27(2), 131-150.
- Linton, G., & Kask, J. (2017). Configurations of entrepreneurial orientation and

- competitive Strategy for high performance.** *Journal of Business Research*, 70, 168–176.
- Monteiro, F., Mol, M., & Birkinshaw, J. (2017). **Ready to be Open? Explaining the Firm Level Barriers to Benefiting from Openness to External Knowledge.** *Long Range Planning*, 50, 282-295.
- Patterson, W., & Ambrosini, V. (2015). **Configuring absorptive capacity as a key process for research intensive firms.** *Technovation*, 36-37, 77–89.
- Porter, M. E. (1980). *Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competition.* New York, NY: Free Press.
- Trott, P., & Hartmann, D. (2009). **Why ‘open innovation’ is old wine in new bottles.** *International Journal of Innovation Management*, 13(4), 715-736.
- Wales, W. J., Gupta, V. K., & Mousa, F. T. (2013). **Empirical research on Entrepreneurial orientation: An assessment and suggestions for future research.** *International Small Business Journal*, 31, 357–383.
- Zahra, S. A., & Garvis, D. M. (2000). **International corporate entrepreneurship and firm performance: The moderating effect of international environmental hostility.** *Journal of Business Venturing*, 15(5), 469–492.
- Zahra, S. A., & George, G. (2002). **Absorptive capacity: A review, reconceptualization, and extension.** *Academy of Management Review*, 27(2), 185–203.